

систематично й цілеспрямовано розвивати в дітей гнучкість, оригінальність мислення, вчити їх міркувати, розмірковувати, самостійно робити висновки, щоб відчути радість пізнання і навчання.

Говорячи про активізацію творчого потенціалу особистості, ми маємо на увазі розвиток та активізацію того набору індивідуальних якостей (природних та набутих), задатків, здібностей, які спонукають до творчих форм поведінки та прояву творчих можливостей в будь-якій діяльності.

Стратегіальна організація свідомості, відбиваючи когнітивно-особистісні характеристики обдарованості, забезпечує інтеграцію та цілісність прояву її компонентів. Таким чином саморегуляція та прояв активності учнів набуває високого рівня розвитку, автономності, стійкості та сталості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. Житомир: вид-во Рута, 2006. 320 с.
2. Інтелектуальні здібності дитини / Упорядники: С. Максименко, Л. Кондратенко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 96 с.
3. Психологічне дослідження творчого потенціалу: монографія / авт. кол., наук. керівник В.О. Моляко. К.: Педагогічна думка, 2008. 208 с.
4. Чорна Л. Г. Стратегіальна організація мислення як показник обдарованості. *Актуальні проблеми психології: Проблеми психології творчості та обдарованості*: зб. наук. праць / за ред. В. О. Моляко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. Т. 12, вип. 2. С. 245–253.

Лебедик Л. В.,

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

lebedyk_lesya@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ

У статті досліджуються можливості підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання. Систематизовані показники підготовленості майбутнього фахівця до проєктування технологій інтенсивного навчання і на цій основі розроблена програма підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до роботи з обдарованими дітьми.

Ключові слова: лідерство, лідерські якості, обдарована дитина, майбутній педагог, заклад позашкільної освіти, технологія навчання, технології інтенсивного навчання.

Annotation: The article explores the possibilities of training future teachers of out-of-school education institutions to nurture leadership qualities of gifted children using intensive learning technologies. Indicators of preparedness of the future specialist for designing technologies of intensive training are systematized, and on this basis, a program for training masters of the educational and professional program «Out-of-School Education» to work with gifted children has been developed.

Key words: leadership, leadership qualities, gifted child, future teacher, out-of-school education institution, learning technology, intensive learning technologies..

Сучасний стан позашкільної освіти показує необхідність перегляду принципів, змісту, технологій, структури системи магістерської підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей в обдарованих дітей. Важливим постає вироблення концепції підготовки майбутніх педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, яка забезпечить досягнення гарантованих результатів навчання, високу якість лідерських якостей обдарованої дитини.

Технології інтенсивного навчання можуть виконати ключову роль у магістерській підготовці майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей у сучасних умовах, коли з'явився суспільний запит на високоефективні технології електронного навчання, запровадження методів і технології інтенсивного навчання.

Система підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей має відображати основні аспекти інтенсифікації: а) проектування; б) організацію освітньої діяльності; в) її мотивацію і стимулювання; г) контроль. Тому проблема готовності майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до підготовки і реалізації сучасних проєктів змін в освіті є досить гострою, адже ці проєкти пов'язані насамперед з особливостями особистості самих педагогів.

Інтерес науковців і практиків до підготовки педагогів закладів позашкільної освіти обумовлений зміною парадигми: відбувається перехід від репродуктивних форм і методів підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до творчих, коли готується педагог зі сформованою потребою у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей, здатний до саморозвитку та самореалізації у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання.

Наявна нині система підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» вимагає оновлення, зважаючи на процеси інтеграція

освіти, науки і виробництва; основними її функціями є адаптаційна, коригувальна, розвивальна й інноваційна. Наявна система підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» здебільшого виконує перші дві функції і менше – розвивальну та інноваційну, які найбільш повно відповідають підготовці магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до виховання лідерських якостей обдарованих дітей, їхньому безперервному загальнокультурному і професійному зростанню.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми, засвідчує, що самі педагоги закладів позашкільної освіти оцінюють підготовку в системі формальної освіти (магістратурі, школі педагогічної майстерності, тренінгах, теоретичних, практичних і методичних форумах, конференціях, семінарах) нижче, ніж самоосвіту. Це пояснюється тим, що підготовка магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» орієнтована на ріст їхнього наукового рівня, а не цілеспрямованої формальної освіти майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти як підготовки до діяльності виховання лідерських якостей обдарованих дітей як складника педагогічної майстерності. Тому найчастіше вони удосконалюють свою діяльність щодо виховання лідерських якостей обдарованих дітей практично стихійно, шляхом самоосвіти.

Підтвердженням інтересу до означеної проблеми підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням методів і технологій інтенсивного навчання є поява публікацій [1–20 та ін.]. На жаль, проблема підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей поки-що перебуває в процесі початкового вирішення вітчизняними дослідниками, хоча відмічається актуальність переходу на сучасному етапі розвитку професійної освіти від стихійної самоосвіти і підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти до науково обґрунтованої підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» та їхньої подальшої неперервної освіти.

Метою статті є дослідження можливостей підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання як складника професійної діяльності педагога.

Завдання дослідження – систематизація вимог до педагогічних працівників закладів позашкільної освіти як проєктантів системи виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання та розробка на цій основі освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» для підготовки магістрів і, зокрема, освітнього компонента «Теорія і методика позашкільної освіти».

Виклад суті й результатів дослідження розпочнемо зі з'ясування вимог до проєктанта системи виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, що передбачає у його діяльності інтеграцію і певне співвідношення освітніх традицій і інновацій, норми і творчості у позашкільній освіті.

На основі наших попередніх досліджень [2, с. 228–231; 3, с. 149–157; 8, с. 201–207; 20, с. 349–351 та ін.] і розвідок В. Стрельнікова з проблеми застосування системи інтенсивного навчання [4–7; 12; 14–19 та ін.], визначимо такі показники підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання:

1) самостійність магістранта, що є основою для організації підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, яка передбачає: а) здатність магістранта адекватно оцінювати рівень своїх вмінь виховувати лідерські якості обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання; б) ступінь професійної навченості для позашкільної освіти; в) мотивацію позашкільної освіти; г) рівень задоволення своєю діяльністю з виховання лідерських якостей обдарованих дітей; д) здатність раціонально організувати і планувати виховання лідерських якостей обдарованих дітей; е) саморегуляцію у позашкільній освіті; є) організаційні і комунікативні здібності; ж) самостійне оволодіння знаннями, уміннями, навичками у позашкільній освіті; з) розширення і поглиблення здібностей виховання лідерських якостей обдарованих дітей; к) постійну готовність до професійного зростання у позашкільній освіті;

2) професійно орієнтоване мислення магістранта, уміння використовувати прийняті у позашкільній освіті прийоми вирішення завдань, розробляти тактику, стратегію дій щодо виховання лідерських якостей обдарованих дітей, які передбачають: а) раціонально-логічне мислення як здатність до виявлення закономірностей і правил у позашкільній освіті; цілісне бачення, системний аналіз, прогнозування лідерських якостей обдарованих дітей; б) значеннєву професійну пам'ять як розвинуті мнемонічні здібності, установлення логічних і асоціативних зв'язків у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей); в) вербальні здібності як професійно-семантичне розуміння позашкільної освіти, вербальне мислення, ерудиція, здатність до діалогу у виховній роботі;

3) творче ставлення магістранта до виховання лідерських якостей обдарованих дітей, розвинута здатність до інновацій у вихованні, збагачення досвіду позашкільної освіти за рахунок особистої творчості, яке містить: а) творчу уяву; б) інтуїтивне мислення; в) образну пам'ять; г) акторське

мистецтво як мовну імпрровізацію, здатність до емпатії, вплив на особистість обдарованих дітей через спілкування;

4) ціннісна орієнтація магістранта на виховання лідерських якостей обдарованих дітей, яка передбачає: а) установку на самовдосконалення у виховній роботі; б) спрямованість на суб'єкт-суб'єктну взаємодію з обдарованими дітьми; в) прагнення до творчої реалізації у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей;

5) рівень розвитку якостей і здібностей магістранта як педагога позашкільної освіти, необхідних для виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, що містить: а) готовність рівноправної особистісної взаємодії в системі «педагог- обдарована дитина»; б) високий моральний рівень; в) рефлексивна саморегуляція – воля, імпрровізація в вихованні лідерських якостей обдарованих дітей, організаційна гнучкість; г) розвинута здатність до інновацій у виховній роботі; д) володіння методами переробки інформації щодо позашкільної освіти й алгоритмами інформаційного пошуку; е) інформаційна грамотність; є) володіння технологіями оформлення результатів виховання лідерських якостей обдарованих дітей; ж) здатність до освоєння нових програмних продуктів для позашкільної освіти;

б) виховання магістрантом як майбутнім педагогом закладу позашкільної освіти лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання передбачає: а) знання можливостей обдарованих дітей; б) уміння адаптувати, застосовувати програмні засоби технологій інтенсивного навчання з урахуванням особливостей освітнього процесу закладу позашкільної освіти.

Виділені показники доцільно застосовувати на етапі підготовки освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», вони мають відображати необхідний рівень загальних і фахових компетентностей, програмних результатів навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання. Підготовка магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» спрямовується на задоволення вимог до магістра-проектанта, який має володіти високим рівнем професіоналізму, психолого-педагогічної, методичної культури, гнучкістю мислення, винахідливістю, розвинутою інтуїцією, творчою уявою, критичною самооцінкою, впевненістю у собі, прагненням до постійного саморозвитку і самовдосконалення.

У системі освітніх компонентів магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», у якій має проводитися підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з

використанням технологій інтенсивного навчання, застосовується метод моделювання, оскільки він допомагає акцентувати увагу на основних, спеціально виділених ознаках виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, у тому числі якостях, фактах, зв'язках, відносинах процесу підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», а сама модель є наочною, зручною, доступною для аналізу.

Готуючи майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання ми керувалися тим, що їхня майбутня виховна діяльність з обдарованими дітьми є важливою категорією культури, її складником, а також мінливим підсумком конкретних проявів лідерських якостей обдарованих дітей.

Підготовка магістрів за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» має розвивати їхню професійну культуру, що містить індивідуально вироблені ними стратегії, способи орієнтації у професійному житті, способи вирішення завдань позашкільної освіти, які сприяють переведенню умінь виховувати лідерські якості обдарованих дітей і рівня їхньої педагогічної майстерності вихователя в цілому з наявного стану в бажаний.

Побудова освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», що має на меті підготовку майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, має базуватися на специфічних особливостях навчання дорослих. Адже, по-перше, магістранти не приймають «на віру» положення організаторів підготовки, необхідним є чіткий логічний висновок з кожного положення чи надання магістрантові можливості самому проаналізувати можливості виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, керуючись як процесом мислення, так і його логікою, етапами аналізу. По-друге, потреба в підготовці у магістрантів найчастіше виникає з потребою перебудови власного досвіду виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, з яким магістрант уже зустрівся, або з прикладами успішності колег. По-третє, підготовка у магістратурі часто продиктована можливістю для магістранта обміну інформацією і педагогічним досвідом.

Від організатора підготовки у магістратурі, який є ключовою фігурою процесу підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти, вимагаються такі якості: а) загальна психолого-педагогічна ерудиція; б) методологічне мислення; в) демократизм мислення і поведінки; г) професійний прагматизм у позашкільній освіті; д) гнучкість у взаєминах; е) здатність орієнтуватися у нестандартних ситуаціях; є) сприйнятливність до інновацій; ж) високий рівень організаторських умінь і навичок.

Зміст технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання має враховувати завдання реформування вищої і позашкільної освіти, базуватися на модульному підході, що забезпечує розробку освітнього компонента у повному, скороченому і поглибленому варіантах. Магістранти мають можливість самостійно вибрати той варіант, який відповідає початковому рівню їхньої підготовки до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання і забезпечує індивідуальний темп освоєння освітньо-професійної програми.

Так, зміст освітнього компонента «Теорія і методика позашкільної освіти» може містити такі взаємозалежні міні-модулі: діагностичний, методологічний, міні-модуль спілкування, міні-модуль педагогічної майстерності та міні-модуль обміну досвідом.

Діагностичний міні-модуль, який розпочинає вивчення освітнього компонента, присвячується знайомству, діагностиці запитів магістрантів та проблемі подальшого їхнього розвитку. Магістранти знайомляться з вимогами до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, після чого вивчаються можливості впровадження викладених ідей у закладі позашкільної освіти. Розглядаються можливості психодіагностики як умови вивчення ефективності інтенсивного навчання у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей. Реалізація цього блоку передбачає врахування індивідуальних особливостей особистості обдарованої дитини. Вивчається структура, функції інтелекту, ціннісної, мотиваційної, емоційної, вольової сфер обдарованих дітей. У результаті засвоєння міні-модуля кожен магістрант має опанувати способи діагностики обдарованих дітей, рефлексивні уміння, практичні методи творчого саморозвитку у позашкільній освіті, навчитися вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію професійно-творчого виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, що складається відповідно до здібностей, психофізичних можливостей, цінностей обдарованих дітей в умовах інноваційного середовища закладу позашкільної освіти.

Методологічний міні-модуль розглядає методологічні аспекти виховання лідерських якостей обдарованих дітей, орієнтує магістрантів на набуття базових теоретичних знань про сутність виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, компоненти і механізми розвитку індивідуального стилю діяльності майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти щодо виховання лідерських якостей обдарованих дітей, європейські та міжнародні стандарти.

Міні-модуль спілкування присвячується тим технологіям інтенсивного навчання для забезпечення виховання лідерських якостей обдарованих дітей, які передбачають ефективне спілкування – дискусійні, імітаційні, дослідницькі технології, проєктне, кооперативне навчання, тренінг «НЛП педагогічної ефективності».

Міні-модуль педагогічної майстерності націлює майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти на виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням таких технологій інтенсивного навчання, як: модульні, інформаційні, дослідницькі, ситуаційні, проєктні, навчання у співробітництві.

Міні-модуль обміну досвідом запровадження у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей технологій інтенсивного навчання передбачає модерацію – особливий вид консультування і управління діяльністю магістрантів (майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти) у процесі підготовки за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта».

Вибір альтернативних програм навчання (міні-модулів) має проводитися за результатами оцінювання рівня початкових знань магістрантів з означеної проблеми. Освітні компоненти освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» мають коректуватися для кожної академічної групи з урахуванням пропозицій майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. Створюється дидактичне середовище, у якому здійснюється спільна діяльність, спілкування, розвиваються емоційно-психологічні, ділові взаємини, формуються ціннісні орієнтації магістрантів. Особлива увага має приділятися самостійній роботі магістрантів з проєктами, що забезпечує розвиток їхніх творчих можливостей.

Процесуальний компонент реалізації освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» вимагає орієнтації на групові форми навчання магістрантів, їхню спільну діяльність. Урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти у освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» означає створення позитивної мотивації магістерської підготовки, потреби в подальшій неперервній освіті й інтересу до процесу виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання. Поряд із традиційними методами проведення занять (лекційних, практичних, семінарських) доцільно застосовувати моделювання і аналіз практичних ситуацій виховання лідерських якостей обдарованих дітей, вирішення завдань позашкільної освіти, ділові ігри, тренінги тощо. Вони сприяють формуванню індивідуального стилю і самостійності магістрантів, розвитку їхніх здібностей до виховної роботи.

Включення управлінського компонента до магістерської підготовки дало змогу розглядати процес навчання за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» як рефлексивне управління: викладач – зміст (виховання

лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання) – розвиток діяльності магістрантів.

Результативний компонент визначає ефективність системи підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», що пов'язується з розробкою відповідних критеріїв і показників.

Процес підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання можна діагностувати способами експрес-контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, рубіжного вхідного і підсумкового контролю. Критерії підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання, індивідуального стилю їхньої педагогічної діяльності, рівня інформаційної культури, рівня володіння технологіями інтенсивного навчання, професійного розвитку особистості є структурно-функціональними компонентами освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта».

Виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання є багатокомпонентним, багатоступінчастим, динамічним, послідовним процесом, що відбувається в часі. Як процес, виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання передбачає ряд етапів, а результатом цього процесу є сформовані лідерські якості обдарованих дітей. Він здійснюється за допомогою механізмів самоорганізації, самопізнання, самоосвіти магістрантів як прагнення до творчої самореалізації у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання. При цьому творчість є способом інтенсифікації означеного процесу.

Апробація моделі проведена під час реалізації освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» на базі кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Висновком з проведеного дослідження є констатація того, що сучасні завдання реформування позашкільної освіти вимагають від магістранта компетентних комплексних дій, спрямованих на зміну функцій елементів системи інтенсивного навчання. При цьому підсилюється роль у вихованні лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання функцій цієї системи навчання, а магістранти отримують можливість більш осмисленого засвоєння знань і пришвидшеного формування практичних навичок виховання лідерських якостей, набувають вмінь адекватно застосовувати інтенсивне навчання в різних контекстах діяльності з виховання лідерських якостей обдарованих дітей.

Сучасний магістрант має підходити до виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання як універсального і самостійного типу діяльності в соціокультурному контексті, спрямованого на виховання лідерських якостей реальних суб'єктів із заданими функціональними якостями.

Перспективи подальших досліджень: виховання лідерських якостей обдарованих дітей з використанням технологій інтенсивного навчання мають всі підстави стати одним з найбільш поширених видів діяльності магістра в епоху постіндустріального суспільства, тому важливими є означені аспекти розгляду проблеми виховання лідерських якостей обдарованих дітей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Копитіна Л. П., Лебедик Л. В. Особливості лекції і семінару в умовах інтенсивного навчання у вищих навчальних закладах. Зб. наук. ст. магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наук. досл. 2013-2014 навч. р. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 74–79.
2. Лебедик Л. В. Критерії розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця у сфері соціальної роботи. Обдаровані діти скарб нації: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 8–11 груд. 2020 р.) Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. С. 228–231. URL : <http://novynu.ostriv.in.ua/publication/code-7E317C4119BB9/list-8C72DA5726>
3. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. Проєктування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23–25 черв. 2022 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 149–157. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19216>
4. Стрельников В. Ю. Безпека людини в умовах запровадження високоефективних технологій інтенсивного навчання. Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика : зб. наук. пр. Всеук. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому Дню цивільної оборони та Всесвітньому Дню охорони праці. (Полтава, 25–26 квіт. 2019 р.) / упоряд., і ред.: В. П. Титаренко, А. М. Хлопов. Полтава : ПНПУ, 2019. С. 7–11.
5. Стрельников В. Ю. Вітчизняні та зарубіжні теорії інтенсивного навчання дорослих. Зб. наук. пр. Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. Вип. 64. С. 59–65. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5583>
6. Стрельников В. Ю. Застосування інтенсивного навчання у системі підвищення кваліфікації кадрів. Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : матеріали VI Всеукр. наук.-практичної конф. за міжнародною участю (Полтава, 27 листоп. 2013 р.). Полтава : ПолтНТУ, 2013. С. 198–199.
7. Стрельников В. Ю. Індивідуалізація навчання в системі інтенсивного інформатизованого навчання. Індивідуалізація навч. процесу на шляху європейської інтеграції вищої освіти України : матеріали Міжнар. наук.-методичної конф. (Полтава, 26–27 берез. 2009 р.). Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 179 с. С. 33–35.

8. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток креативності майбутнього фахівця соціальної роботи в епоху цифрової реальності. Філософія для дітей: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 25, 26 трав. 2021 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 262 с. С. 201–207. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16841>
9. Стрельніков В. Ю. Методики оцінювання інтелекту та критерії творчої особистості. Обдаровані діти і школа. Методика діагностики та педагогічний досвід (посіб. для вчителів і психологів). Полтава : ПОПОПП, 1998. С. 13–18.
10. Стрельніков В. Ю. Методологічні засади підготовки педагогічних працівників у системі неперервної освіти до роботи з обдарованими дітьми. Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23–25 черв. 2022 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 308–314. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19217>
11. Стрельніков В. Ю. Механізми розвитку інтелектуального обдарування особистості в умовах інноваційного освітнього середовища. Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 09-10 червня 2022 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 193 с. С. 47–50.
12. Стрельніков В. Підготовка викладачів до проектування системи інтенсивного навчання. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2009. Вип. 25. Ч. 1. С. 40–47.
13. Стрельніков В. Ю. Побудова механізму розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця зі спеціальної освіти. Обдаровані діти – скарб нації: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 8–11 груд. 2020 р.) Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 434 с. С. 354–357. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16830>
14. Стрельніков В. Ю. Принципи побудови змістовних модулів в системі інтенсивного навчання. Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. 2016. № 5. С. 125–131. URL : <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1298/1327>
15. Стрельніков В. Ю. Проектування системи інтенсивного електронного навчання як умови забезпечення системної і фундаментальної підготовки фахівців у контексті інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору. Вища освіта України. 2009. Тематичний вип. “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. Дод. 4, т. II (14). С. 127–135.
16. Стрельніков В. Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів. Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії : Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. Рівне : РІКУП НАНУ, 2015. С. 203–207.
17. Стрельніков В. Ю. Теоретичні засади технології інтенсивного електронного навчання. Дидаскал : часопис / О. Ільченко (гол. ред.) ; матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. із міжнар. участю «Інноваційність в освіті : пошуки і перспективи розвитку», 22–23 листоп. 2016 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 17. С. 237–241. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/8783>

18. Стрельніков В. Ю. Технологія інтенсивного електронного навчання : вітчизняний та зарубіжний досвід. Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. Вип. 66–67. С. 19–24. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7513>
19. Стрельніков В. Ю. Шляхи підготовки педагогів до проектування технології інтенсивного навчання. Вектори психології – 2019 : матеріали Міжнар. молодіжної наук. конф. (24 квіт. 2019 р., м. Харків). Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019. С. 318–321.
20. Strelnikov V. Yu., Lebedyk L.V., Hura T. V., Sysoieva S. I., Stankevych S. V., Shapovalova E. V., Avilova O. Ye. Leadership and social work in the environmental management system. Ukrainian Journal of Ecology. 2021. № 11 (2). С. 349–351. URL : <https://www.ujecology.com/articles/leadership-and-social-work-in-the-environmental-management-system.pdf>

Левицька А. І.,

канд. пед. наук,

ст. викладач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов

Одеського національного медичного університету

anna.levytscka@ukr.net

АДАПТИВНЕ ЛІДЕРСТВО: СТРАТЕГІЇ ДЛЯ УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ В КРИЗОВИХ СЕРЕДОВИЩАХ

Стаття розглядає стратегії адаптивного лідерства для успішного функціонування у кризових ситуаціях. Зокрема, акцент робиться на гнучкості, емпатії та комунікаційних навичках як ключових аспектах адаптивного лідерства. Розглядаються приклади з практики та теоретичні аспекти, що допомагають зрозуміти важливість цих стратегій у керівництві під час кризових ситуацій. Стаття допоможе читачам отримати уявлення про те, як лідер може адаптуватися до мінливих умов та мобілізувати команду для досягнення спільної мети.

Ключові слова: адаптивне лідерство, кризові ситуації, гнучкість, емпатія, комунікація, стратегії, керівництво.

The article explores strategies of adaptive leadership for successful functioning in crisis situations. Specifically, emphasis is placed on flexibility, empathy, and communication skills as key aspects of adaptive leadership. Examples from practice and theoretical aspects are considered to understand the importance of these strategies in leadership during crisis situations. The article will help readers gain insight into how a leader can adapt to changing conditions and mobilize a team to achieve a common goal.

Keywords: adaptive leadership, crisis situations, flexibility, empathy, communication, strategies, leadership.

Лідерство – це не статичний набір властивостей, а складний процес адаптації до змінюючихся умов. Особливо важливою стає ця здатність у